

УДК 623.618:519.686

Г.В. Певцов, А.М. Гордієнко, С.В. Залкін, С.О. Сідченко, К.І. Хударковський

Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Харків

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ НЕГАТИВНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВПЛИВУ ПРОТИВНИКА

Запропонована методика оцінювання ефективності виконання заходів протидії негативному інформаційно-психологічному впливу (ІПВ) противника, яка враховує оцінку якості: планування заходів протидії ІПВ; ресурсного забезпечення заходів протидії ІПВ; часового ресурсу виконання заходів протидії ІПВ; рівня взаємодії з цивільними структурами; вогневого ураження об'єкту негативного ІПВ; протидії негативному ІПВ в Інтернеті. Чисельним значенням оцінки ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника в методичці запропонований їх лінгвістичний опис.

Ключові слова: інформаційно-психологічний вплив, негативний вплив, заходи протидії, оцінка ефективності.

Вступ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день інформаційно – психологічне протиборство набуває нової форми боротьби сторін, у якій використовуються спеціальні засоби, що впливають на інформаційне середовище і психологічний стан противника і захищають свої інформаційні ресурси і особовий склад в інтересах досягнення цілей у воєнному конфлікті. [1].

Аналіз подій, які відбуваються на сході України показав, що особовий склад військових частин та підрозділів постійно перебуває під інформаційно – психологічним впливом противника. Тому командир повинен враховувати у своїй діяльності ефективність заходів протидії ІПВ в ході проведення операцій (бойових дій) [1-5]. Що обумовлює актуальність проблеми оцінювання ефективності виконання заходів протидії негативному інформаційно – психологічному впливу противника та необхідність розробки методики оцінювання.

Постановка завдання. Метою статті є розробка методики оцінювання ефективності виконання заходів протидії негативному інформаційно – психологічному впливу противника.

Викладення матеріалів досліджень

Під ефективністю виконання заходів протидії негативному ІПВ противника на війська та населення в ході ведення сучасних операцій (бойових дій) розуміється ступень нейтралізації негативних ІПВ на свої війська та населення.

Методика оцінювання ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника на війська та населення в ході ведення операцій (бойових дій) Збройних Сил України, що пропонується, полягає у визначенні векторного показника заходів протидії та встановлення відповідності його чисельного значення параметрам оцінювання боєздатності підрозділу і на-

дає можливість оцінити потенційну ефективність заходів протидії негативному ІПВ противника. Методика передбачає прогноз оцінки ефективності заходів протидії негативному ІПВ.

Ефективність заходів протидії можливо оцінити тільки за фактом зміни поведінки особового складу, що може проявлятися у:

- психогенних втратах особового складу частин і підрозділів, які підпали під дію негативного ІПВ;
- боєздатності частин і підрозділів, які підпали під дію негативного ІПВ.

Методика оцінювання ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника на війська та населення в ході ведення сучасних операцій (бойових дій) Збройних Сил України має системний характер, ієрархічну структуру і включає декілька етапів.

На першому етапі здійснюється формування групи експертів. До складу групи експертів залучаються найбільш підготовлені фахівці структурних підрозділів органів військового управління, науково-дослідних установ, військових навчальних закладів, які мають практичний досвід організації та проведення інформаційно-психологічної боротьби. Кількісний склад групи експертів визначається з урахуванням забезпечення ймовірності істинності колективного експертного судження на рівні не нижче 0,8. Вважається [6], що для отримання такого значення ймовірності оптимальною має бути група експертів у складі 10 осіб. Робота групи експертів організується з використанням відомих методичних підходів [7].

На другому етапі групою експертів проводиться:

- 1) оцінка рівня загроз, оцінка сил і засобів противника по здійсненню негативного ІПВ, а також каналів впливу.

Рівень загроз оцінюється як високий (1–0,7), середній (0,69–0,4), низький (0,39–0,1), відсутній (0).

Рівень загроз характеризується сукупністю показників, як-то:

– інтенсивність негативних ІПВ (за даними вчених-психологів, якщо, в одиницю часу, із 6 повідомлень 5 носять негативний характер поведінки особи може змінюватися у бік потрібний противнику);

– тривалість здійснення негативних ІПВ (чим більше тривалість, тим більше імовірність зміни поведінки);

– радіус дії негативних ІПВ (визначення частин та підрозділів, які можуть потрапити в цей радіус);

– комплексність негативних ІПВ (чим більше комунікативних каналів залучено для здійснення негативних ІПВ, тим більше імовірність попадання негативних ІПВ до конкретної особи).

Комунікативні канали можуть бути: візуальні (преса, листівки, література, мистецтво, освіта); аудіальні (радіо, слухи, телефон); аудіовізуальні (телебачення, особисте спілкування).

При цьому необхідно враховувати, що у пам'яті зберігається до 70% інформації, що отримана по візуальному каналу, до 30% – по аудіальному та до 90% – по аудіовізуальному каналу.

За комунікативними властивостями Інтернет наближаються до аудіовізуальних каналів.

Оцінка сил і засобів противника по здійсненню негативного ІПВ здійснюється за їх можливостями: дальністю здійснення негативних перешкод, потужністю їх постановки, вогневим ураженням об'єктів негативного впливу.

2) визначення імовірних об'єктів негативного впливу своїх військ (перш за все, тих, що підпадають у зону дії сил та засобів противника).

Досвід свідчить про те, що фахівцями, як правило, виділяються наступні об'єкти ІПВ: солдати і сержанти; контрактники; військовослужбовці-жінки; офіцери; генерали; представники конфліктуючих етнічних, політичних і конфесійних груп; військовослужбовці з поповнення; ті, хто тривалий час беззмінно бере участь в бойових подіях; особи, що працюють із засобами зв'язку, та ін.

При визначенні об'єктів негативного ІПВ визначається і можлива його тематика. По поглядах військових психологів США, найбільший збиток моральному духу військ наносять такі чинники, як небезпека, дискомфорт, недостача їжі, відсутність бойового досвіду, негативне відношення до цілей і дій керівників, незадоволеність командуванням і ін. Отже, саме ці явища експлуатуватимуться в процесі інформаційно-психологічної впливів на наших військовослужбовців. Ясно, що фахівці супротивника не упустили можливість ідеологічно і психологічно обіграти такі події і факти, як: можливі поразки і великі втрати наших військ; недоліки в їх матеріально-технічному забезпеченні; несприятливі події в країні; низький рівень підготовки особового складу; прорахунки в інформуванні військовослужбовців; факти дезертирства, зради, національні і інші суперечності і ін.

3) аналіз своїх сил та засобів по захисту від негативного впливу, а також комунікативних каналів для здійснення заходів протидії (тобто ресурсне забезпечення спланованих заходів протидії негативному впливу противника);

4) аналіз часового ресурсу проведення необхідних заходів протидії негативному ІПВ противника;

5) визначення необхідного рівня взаємодії сил та засобів протидії негативному впливу як на державному, так і відомчому рівні (органи державного та військового управління, комплектуючі військові комісаріати, територіальні органи СБУ, МНС, органи місцевого самоврядування, ЗМІ);

6) визначення сценаріїв проведення заходів протидії негативному ІПВ противника.

На третьому етапі групою експертів визначаються узагальнені та часткові показники ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника. Сукупність показників ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника наведено у табл. 1. Перелік показників може бути змінений.

На даному етапі в результаті експертного оцінювання також визначаються вагові коефіцієнти узагальнених та часткових показників ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника.

На четвертому етапі проводиться кількісне (якісне) оцінювання часткових показників ефективності.

На п'ятому етапі визначається векторний показник ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника на війська та населення в ході ведення сучасних операцій (бойових дій) $\overline{W}(u)$:

$$\overline{W}(u) = \left\| W_1(n), W_2(r), W_3(t), W_4(c), W_5(fd), W_6(Int) \right\|, \quad (1)$$

де $W_1(n)$ – узагальнений показник якості планування заходів протидії ІПВ;

$W_2(r)$ – узагальнений показник ресурсного забезпечення заходів протидії ІПВ;

$W_3(t)$ – узагальнений часовий ресурс виконання заходів протидії ІПВ;

$W_4(c)$ – узагальнений показник рівня взаємодії з цивільними структурами;

$W_5(fd)$ – вогневе ураження об'єкту негативного ІПВ;

$W_6(Int)$ – можливість протидії негативному ІПВ в Інтернеті;

u – множина стратегій із числа припустимих стратегій U .

Векторний показник ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника вводиться оскільки мета протидії досягається вирішенням декількох завдань, ефективність рішення кожного з яких оцінюється відповідним частковим показником та узагальненим показником $W_1(u)$.

Таблиця 1

Показники ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника

№ з/п	Частковий показник	Умовні позначення	Критеріальна спрямованість або можливі значення
Узагальнений показник якості планування заходів протидії ІПВ $W_1(n)$			
1.	Відповідність змісту спланованих заходів протидії негативному впливу, що здійснюється	n_1	$n_1 \rightarrow \max$ (від 0 до 1)
2.	Точність визначення об'єктів, що здійснюють негативний інформаційно-психологічний вплив	n_2	$n_2 \rightarrow \max$ (від 0 до 1)
3.	Точність визначення об'єктів, на які здійснюється негативний інформаційно-психологічний вплив	n_3	$n_3 \rightarrow \max$ (від 0 до 1)
Узагальнений показник ресурсного забезпечення заходів протидії ІПВ $W_2(r)$			
1.	Відповідність чисельності і кваліфікації особового складу завданням протидії, що вирішуються	r_1	$r_1 \rightarrow \max$ (від 0 до 1)
2.	Відповідність техніки і озброєння та їх бойових можливостей заходам протидії, що вирішуються	r_2	$r_2 \rightarrow \max$ (від 0 до 1)
3.	Відповідність технічних характеристик комунікативних каналів заходам протидії, що вирішуються	r_3	$r_3 \rightarrow \max$ (від 0 до 1)
Узагальнений часовий ресурс виконання заходів протидії ІПВ $W_3(t)$			
1.	Час планування заходів протидії ІПВ	t_1	$t_1 \rightarrow \min$ (від 1 до 0)
2.	Відповідність термінів проведення заходів протидії діям військ	t_2	$t_2 = \text{const}$ (0,1)
3.	Оперативність корекції заходів протидії впливу	t_3	$t_3 \rightarrow \min$ (від 1 до 0)
4.	Часовий інтервал між впливами	t_4	$t_4 \rightarrow \min$ (від 1 до 0)
Узагальнений показник рівня взаємодії з цивільними структурами $W_4(c)$			
1.	Якість взаємодії з органами місцевого самоврядування	c_1	$c_1 = \overline{0,1}$
2.	Якість взаємодії з територіальними органами СБУ, МВС	c_2	$c_2 = \overline{0,1}$
3.	Якість взаємодії з громадськими та релігійними об'єднаннями	c_3	$c_3 = \overline{0,1}$
4.	Якість взаємодії з місцевими засобами масової інформації	c_4	$c_4 = \overline{0,1}$
Ураження об'єкту негативного ІПВ вогневими засобами та іншими засобами $W_5(fd)$			
1.	Імовірність ураження об'єкту негативного ІПВ вогневими засобами	fd_1	$fd_1 = \overline{0,1}$
2.	Імовірність радіоелектронного подавлення об'єкту негативного ІПВ	fd_2	$fd_2 = \overline{0,1}$
Можливість протидії негативному ІПВ в Інтернеті $W_6(Int)$			
1.	Імовірність блокування (знищення) пропагандистських сайтів	Int_1	$Int_1 = \overline{0,1}$
2.	Імовірність створення пропагандистських сайтів	Int_2	$Int_2 = \overline{0,1}$
3.	Імовірність розміщення контрпропагандистських матеріалів в Інтернет-виданнях	Int_3	$Int_3 = \overline{0,1}$

Часткові завдання можуть вирішуватися окремими підсистемами, що входять в загальну систему. В загальному випадку можливо визначити лише критеріальну спрямованість часткових показників.

Узагальнений показник якості планування заходів протидії ІПВ має критеріальну спрямованість до збільшення

$$W_1(n) \rightarrow \max$$

і характеризується функціоналом:

$$W_1(n) = f_1\{n_1, n_2, n_3\}, \quad (2)$$

де часткові показники n_1, n_2, n_3 – випадкові величини, які мають неперервний характер в інтервалі $[0,1]$ і характеризуються відповідною функцією розподілу.

Узагальнений показник ресурсного забезпечення заходів протидії ІПВ має критеріальну спрямованість до збільшення

$$W_2(r) \rightarrow \max$$

і характеризується функціоналом:

$$W_2(r) = f_2\{r_1, r_2, r_3\}, \quad (3)$$

де часткові показники r_1, r_2, r_3 – випадкові величини, які можуть оцінюватися змінною Бернуллі $(0;1)$, або мати безперервний характер в інтервалі $[0,1]$ і характеризуватися відповідною функцією розподілу.

Часовий ресурс виконання заходів протидії ІПВ має критеріальну спрямованість до зменшення

$$W_3(t) \rightarrow \min$$

і характеризується функціоналом:

$$W_3(t) = f_3\{t_1, t_2, t_3, t_4\}, \quad (4)$$

де часткові показники t_1, t_3, t_4 випадкові величини, які мають безперервний характер в інтервалі $[0,1]$ і характеризуються відповідною функцією розподілу, а частковий показник $t_2 = \text{const}$.

Рівень взаємодії з цивільними структурами має критеріальну спрямованість до збільшення

$$W_4(c) \rightarrow \max$$

і характеризується функціоналом:

$$W_4(c) = f_4\{c_1, c_2, c_3, c_4\}, \quad (5)$$

де часткові показники c_1, c_2, c_3, c_4 випадкові величини, які оцінюються в інтервалі $[0,1]$.

Ураження об'єкту негативного ІПВ вогневыми засобами та засобами радіоелектронного подавлення $W_5(fd)$ характеризується випадковою величиною, що у загальному випадку, оцінюється в інтервалі $[0,1]$:

$$W_5(fd) = f_4\{fd_1, fd_2\}. \quad (6)$$

Можливість протидії негативному ІПВ в Інтернеті має критеріальну спрямованість до збільшення

$$W_6(\text{Int}) \rightarrow \max$$

і характеризується функціоналом:

$$W_6(\text{Int}) = f_6\{\text{Int}_1, \text{Int}_2, \text{Int}_3\}. \quad (7)$$

На шостому етапі групою експертів визначається чисельне значення узагальненого показника і порівнюється з шкалою параметрів $(P_1, P_2, P_3, \dots, P_{N_p})$ оцінювання боєздатності підрозділу.

На етапі підготовки задачі до роботи потрібно розрахувати експертну оцінку важливості показників. Для цього залучається група експертів, яка повинна визначити важливість узагальнених показників та важливість часткових показників.

Важливість узагальнених показників визначається експертами в інтервалі оцінок від 0 до 100, як вклад (важливість) даного узагальненого показника в загальну оцінку ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника (на практиці інтервал оцінок може бути іншим, заздалегідь визначеним). Важливість часткових показників визначається експертами в інтервалі оцінок від 0 до 100, як вклад (важливість) даного часткового показника в оцінку відповідного узагальненого показника, тобто що входять до однієї групи.

Програмне забезпечення проводить усереднення показника, що обчислюється, серед експертів, та здійснює його нормування в інтервалі від 0 до 1 у групі за формулою для обчислення часткових показників:

$$g_i = \frac{\sum_{j=1}^m a_{ij}}{m} \bigg/ \frac{\sum_{k=1}^n \sum_{j=1}^m a_{kj}}{m}, \quad i = \overline{1, n},$$

де g – усереднене та нормоване значення часткового показника, що визначено експертом;

a – важливість часткового показника, що визначається експертами в інтервалі оцінок від 0 до 100;

n – кількість часткових показників для оцінки відповідного узагальненого показника;

m – кількість експертів, що залучається до проведення оцінки важливості показників,

та для обчислення узагальнених показників:

$$q_l = \frac{\sum_{j=1}^m b_{lj}}{m} \bigg/ \frac{\sum_{k=1}^s \sum_{j=1}^m a_{kj}}{m}, \quad l = \overline{1, s},$$

де q – усереднене та нормоване значення узагальненого показника, що визначено експертом;

b – важливість узагальненого показника, що визначається експертами в інтервалі оцінок від 0 до 100;

s – кількість узагальнених показників для оцінки ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника.

Після обчислення сума усереднених та нормованих значень узагальнених q_l , $l = \overline{1, s}$, та відповідних часткових g_i , $i = \overline{1, n}$, показників однієї групи рівна одиниці, тобто виконується умова:

$$\sum_{l=1}^s q_l = 1 \text{ та } \sum_{i=1}^n g_i = 1.$$

На етапі проведення розрахунку ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника фактичні значення показників визначаються особами, що проводять оцінку ефективності, у відсотках від 0 до 100 у відповідності до повноти (оптимальності) спланованих (виконаних) заходів змісту конкретних часткових показників.

За результатами внесених фактичних даних з урахуванням вагових коефіцієнтів обраховується конкретне фактичне значення кожного узагальненого показника за формулою

$$d = \sum_{i=1}^n g_i \frac{x_i}{o},$$

де d – зважене фактичне значення узагальненого показника;

x – фактичне значення часткового показника, що визначено особою, яка проводить оцінку ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника;

o – динамічний діапазон оцінки (максимальна оцінка, яку може приймати показник).

Отримані фактичні значення узагальнених показників сумуються з урахуванням їх вагових коефіцієнтів. У підсумку отримується чисельне значення ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника W , яке визначається за формулою

$$W = \sum_{l=1}^s q_l d_l$$

та встановлюється відповідність отриманого значення параметру та лінгвістичному опису.

Параметри $P_1, P_2, P_3, \dots, P_{Np}$, що характеризують ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника і їхні лінгвістичні описи можуть представлені в наступному виді (табл. 2).

Таблиця 2

Параметри та лінгвістичні описи ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника

Умовне позначення параметру	Параметр	Лінгвістичний опис	Чисельне значення показника $\overline{W}(u)$
P_1	Підрозділ (військова частина) боєготовий, ефективно виконує бойову задачу	Командування, особовий склад підрозділу (військової частини) стабільно виконує бойову задачу, виявляючи дисциплінованість, активність та стійкість	1–0,9
P_2	Підрозділ (військова частина) боєготовий, в основному виконує бойову задачу	Командування, особовий склад підрозділу (військової частини) проявляє рефлексивну манеру при виконанні бойової задачі	0,89–0,7
P_3	Порушення керованості підрозділом (військовою частиною)	Особовий склад підрозділу (військової частини) слабо підкоряється командуванню, виявляє невдоволення, факти прихованого ухилення від участі у виконанні бойової задачі, навмисне виведення з ладу технічних засобів управління	0,69–0,5
P_4	Вихід з під контролю командування	Явне ухилення від участі у виконанні бойової задачі, перехід окремих військовослужбовців на сторону противника, випадки самокалічення	0,49–0,3
P_5	Відкрита непокора командуванню	Збройний опір командуванню, навмисне виведення з ладу озброєння та військової техніки	0,29–0,1
P_6	Задача в полон	Перехід окремих підрозділів (військових частин) на бік противника	0,09–0

Перелік параметрів, що характеризують ефективність виконання заходів протидії негативному ІПВ противника і їхні лінгвістичні описи може бути доповнений або змінений залежно від рівня, умов, спрямованості ІПВ та інших факторів.

Чисельні значення параметрів та лінгвістичних описів ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника визначаються за результатами обробки даних про морально-психологічний стан військових частин та підрозділів, що беруть (брали) участь у виконанні завдань в зоні проведення антитерористичної операції.

Обробка даних здійснюється методами математичної статистики. В основу обробки повинні бути покладені статистичні дані щодо морально-психологічного стану військових частин та підрозділів – кількість боєздатних частин та підрозділів з числа тих, що підпали під дію негативного ІПВ противника, кількість особового складу, що дезертували з розташування частин (підрозділів), здалися в полон (перейшли на бік противника), чисельність військовослужбовців, які отримали незворотні та відновлювані психогенні травми.

Висновки

Оцінювання ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ противника проводиться на основі визначення оцінок узагальнених показників якості: планування заходів протидії ІПВ; ресурсного забезпечення заходів протидії ІПВ; часового ресурсу виконання заходів протидії ІПВ; рівня взаємодії з цивільними структурами; вогневого ураження об'єкту негативного ІПВ; можливості протидії негативному ІПВ в Інтернеті. Чисельним значенням оцінки ефективності виконання заходів протидії негативному ІПВ

противника в методиці запропонований їх лінгвістичний опис.

Подальші дослідження. В ході подальших досліджень передбачається провести експертну оцінку узагальнених та часткових показників та на їх основі провести тестову перевірку методики.

Список літератури

1. Певцов Г.В. Реалізація підходів інформаційної війни Російською Федерацією в сучасному інформаційному просторі України / Г.В. Певцов, С.В. Залкін, С.О. Сідченко, К.І. Хударковський, А.М. Гордієнко // *Наука і техніка Повітряних Сил*. – X. : ХУПС, 2014. – Вип. 2(15). – С. 10–13.
2. Певцов Г.В. Інформаційна безпека у воєнній сфері: проблеми, методологія, система забезпечення: Монографія / Г.В. Певцов, С.В. Залкін, С.О. Сідченко, К.І. Хударковський. – Харків : Цифрова друкарня № 1, 2013. – 272 с.
3. Певцов Г.В. Досвід і концепції ведення інформаційної боротьби у провідних країнах світу / Г.В. Певцов, А.М. Гордієнко, С.В. Залкін, С.О. Сідченко, К.І. Хударковський // *Наука і техніка Повітряних Сил*. – X. : ХУПС, 2015. – Вип. 1(18). – С. 12–16.
4. Залкін С.В. Влияние информационно – психологических воздействий на боевую готовность подразделений / С.В. Залкин // *Наука і техніка Повітряних Сил*. – X. : ХУПС, 2012. – Вип. 3(9). – С. 155–158.
5. Певцов Г.В. Концептуальні підходи щодо забезпечення інформаційної безпеки у воєнній сфері / Г.В. Певцов, С.В. Залкін, А.О. Феклістов // *Системи обробки інформації: збірник наук. праць*. – X. : ХУПС, 2011. – Вип. 2(92). – С. 57–59.
6. Саати Т. Аналитическое планирование. Организация систем / Т. Саати, К. Кернс. – М.: Радио и связь, 1991. – 224 с.
7. Бешелев С.Д. Экспертные оценки / С.Д. Бешелев, Ф.Г.Гурвич. – М.: Наука, 1973. – 160 с.

Надійшла до редколегії 9.12.2015

Рецензент: д-р техн. наук проф. О.М. Сотніков, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

МЕТОДИКА ОЦЕНИВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВЫПОЛНЕНИЯ МЕРОПРИЯТИЙ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ НЕГАТИВНОМУ ИНФОРМАЦИОННО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОМУ ВОЗДЕЙСТВИЮ ПРОТИВНИКА

Г.В. Певцов, А.Н. Гордиенко, С.В. Залкин, С.А. Сидченко, К.И. Хударковский

Предложена методика оценки эффективности выполнения мероприятий противодействия негативному информационно-психологическому воздействию (ИПВ) противника, которая учитывает оценку качества: планирования мероприятий противодействия ИПВ; ресурсного обеспечения мероприятий противодействия ИПВ; временного ресурса выполнения мероприятий противодействия ИПВ; уровня взаимодействия с гражданскими структурами; огневого поражения объекта негативного ИПВ; противодействия негативному ИПВ в Интернете. Числовым значениям оценки эффективности выполнения мероприятий противодействия негативному ИПВ противника в методике предложено их лингвистическое описание.

Ключевые слова: информационно-психологическое воздействие, негативное воздействие, мероприятия противодействия, оценка эффективности.

EFFICIENCY ESTIMATION METHODS OF COUNTERACTIONS AGAINST THE NEGATIVE INFORMATION AND PSYCHOLOGICAL ENEMY IMPACT

G.V. Pevtsov, A.N. Hordiyenko, S.V. Zalkin, S.A. Sidchenko, K.I. Khudarkovskiy

The efficiency estimation methods of counteractions against the negative information and psychological enemy impact (IPI) are proposed; they consider the quality estimation of: planning counteractions against IPI; resource support of counteractions against IPI; time resource for fulfillment of counteractions against IPI; the level of interaction with civil organizations; fire destruction of the object with negative IPI; counteractions against negative IPI in the Internet. Linguistic description for numeric values of efficiency estimation of counteractions against the negative IPI is suggested in the paper.

Keywords: information and psychological impact, negative impact, counteractions, efficiency estimate.